

RPO-688687-VII-720.8.4/11/MG--

**Raport Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego Nr 2
w Warszawie**

1. Wstęp

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. 2007 Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 23 listopada 2011 r., do Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego Nr 2 w Warszawie, przy ul. Strażackiej 57 (zwanego dalej: MOW, Ośrodkiem lub placówką) udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (zwanego dalej KMP lub Mechanizmem): Magdalena Chmielak, Marcin Kusy (prawnicy), Justyna Józwiak (politolog w zakresie resocjalizacji), Dorota Krzysztoń (kryminolog).

W wizytacji wzięli udział również przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji z Macedonii, przebywający w ramach wizyty studyjnej w Zespole „Krajowy Mechanizm Prewencji”.

Celem wizytacji zapobiegawczej Krajowego Mechanizmu Prewencji było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania wychowanek i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji dokonano następujących czynności:

- dokonano oglądu terenu placówki oraz pomieszczeń użytkowanych przez wychowanki w tym: pokoi mieszkalnych, aneksów kuchennych, sanitariatów, kuchni i stołówki, sal lekcyjnych, sali gimnastycznej, siłowni, kąpieliska odwiedzin;
- przeprowadzono na osobności rozmowy z wychowankami, które przebywały w Ośrodku;
- zapoznano się z następującą dokumentacją placówki: planem pracy MOW, zeszytami społeczności, dziennikami zajęć wychowawczych, losowo wybranymi aktami wychowanek.

W trakcie wizytacji wykorzystano następujące urządzenia pomiarowo-rejestrujące: multimetr CEM DT-8820, dalmierz laserowy Makita LD060P oraz aparat fotograficzny.

Dokonane w oparciu o powyższe czynności ustalenia, pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji przekazali dyrektor placówki oraz wysłuchali jej uwag i wyjaśnień.

Po zakończeniu wizytacji przeanalizowano: Statut Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego Nr 2 w Warszawie, Regulamin Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego Nr 2 w Warszawie, Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych, Wewnątrz-ośrodkowy system oceniania, Zasady sprawowania opieki medycznej, wykaz szkoleń Rady Pedagogicznej, zadania do realizacji w roku szkolnym 2011/2012, rejestr wydarzeń nadzwyczajnych czerwiec 2010 r. – październik 2011 r., sprawozdanie z kontroli placówki przeprowadzonej w dniu 23 grudnia 2010 r. przez Sędziego Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe, protokół kontroli MOW przeprowadzonej w dniu 19 kwietnia 2010 r. przez starszego wizytatora Kuratorium Oświaty w Warszawie, protokół kontroli przeprowadzonej w dniu 28 września 2009 r. przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Warszawie.

2. Ogólna charakterystyka placówki

Wizytowany przez przedstawicieli KMP Ośrodek jest publiczną, specjalistyczną placówką oświatową typu resocjalizacyjnego, przeznaczoną dla dziewcząt w wieku 13-18 lat.

Do zadań Ośrodka należy eliminowanie i korygowanie przyczyn i przejawów niedostosowania społecznego oraz przygotowanie wychowanków do życia zgodnego z obowiązującymi normami społecznymi i prawnymi.

Placówka jest jednostką nieferyjną i funkcjonuje całodobowo. Organem prowadzącym Ośrodek jest miasto stołeczne Warszawa. Nadzór pedagogiczny nad jej działalnością sprawuje Mazowiecki Kurator Oświaty.

Pojemność MOW Nr 2 wynosi 52 miejsca. Wychowanki przyjmowane są do placówki na podstawie postanowienia sądu. W dniu wizytacji w Ośrodku ewidencyjnie zarejestrowane były 43 dziewczęta, faktycznie obecnych było 39 osób. Dwie wychowanki nie powróciły z urlopowania, dwie nieletnie przebywały w szpitalu psychiatrycznym. Siedem dziewcząt skierowano do Ośrodka, lecz nie zostały doprowadzone. MOW jest regularnie wizytowany przez uprawnione organy. Protokoły z ostatnio przeprowadzonych kontroli przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Warszawie, sędziego Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe oraz przez starszego wizytatora Kuratorium Oświaty w Warszawie nie zawierały zaleceń pokontrolnych.

3. Personel

Ośrodek zatrudnia 23 pracowników pedagogicznych, w tym pedagoga. W placówce pracuje również psycholog oraz pracownik socjalny (½ etatu). Piętnaście osób ukończyło studia z zakresu resocjalizacji z przygotowaniem pedagogicznym. Personel podnosi swoje kwalifikacje poprzez uczestnictwo w szkoleniach i warsztatach, np. tańce w kręgu a poczucie bezpieczeństwa wychowanków, pomoc przedmedyczna, tutoring wychowawczy.

W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji pracownikom Ośrodka warto zapewnić także szkolenia z zakresu ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym, na co wskazuje **pkt 85 Reguł Narodów Zjednoczonych Dotyczących Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności** (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113) stanowiący, iż *Personelowi pracującemu z nieletnimi pozbawionymi wolności, umożliwia się systematycznie szkolenia z zakresu wiedzy i umiejętności zawodowych, w szczególności*

z psychologii dziecka, pracy socjalnej i wychowawczej z dzieckiem, a także międzynarodowych standardów i norm dotyczących praw człowieka i praw dziecka.

W Ośrodku funkcjonuje również tzw. Społeczność, którą stanowią wszystkie wychowanki oraz pracownicy placówki.

W każdej grupie opiekę nad dziewczętami sprawuje 3 wychowawców, dyżur nocny sprawowany jest przez dwie osoby: wychowawcę oraz pracownika niepedagogicznego. W ocenie KMP należałoby zwiększyć obsadę w godzinach nocnych, tak aby zapewnić bezpieczeństwo i odpowiednią opiekę wychowankom. Zgodnie z § 19 ust. 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach, opiekę w porze nocnej sprawuje wychowawca grupy wychowawczej, który ma do pomocy co najmniej jednego pracownika danej placówki. Obsada dyżuru nocnego zgodna jest z przepisami w/w rozporządzenia, niemniej jednak, w przypadku np. konieczności udania się z wychowanką do szpitala karetką pogotowia, wychowanka ta przebywa pod opieką pracownika niepedagogicznego, a dyżur w placówce pełni tylko jedna osoba. Nie gwarantuje to właściwej opieki wychowankom.

4. Warunki bytowe

Placówka mieści się w wolnostojącym, parterowym budynku. Do dyspozycji nieletnich przeznaczono 8 sypialni (6-8 osobowych), pokój dla rezydentki oraz izbę chorych. Pokoje były czyste, pomalowane w przyjemne barwy. Wychowanki mogą dowolnie urządzać swoje sypialnie.

Na terenie internatu znajdują się 2 łazienki do dyspozycji nieletnich (w każdej 5 stanowisk prysznicowych, 2 toalety oraz 4 umywalki). W pomieszczeniach było czysto, wychowanki miały zapewnione środki higieniczne niezbędne do utrzymania higieny osobistej. Niemniej jednak na suficie widoczne były ślady wilgoci, w niektórych miejscach odchodziła z niego farba. Przy jednym ze stanowisk

prysznicowych brakowało zasłonki, zapewniającej kąpiącej się nieletniej intymność, kilka zasłon było również znacznie wyeksploatowanych. Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca zamontowanie brakujących oraz wymianę wyeksploatowanych zasłon, tak aby zagwarantować nieletnim możliwość kąpieli w warunkach zapewniających należną im intymność.

Nieletnie mogą korzystać z kąpieli 2 razy dziennie, ok. 15 minut. Wychowanki mogą również używać pralek. Ubrania suszone są w korytarzu internatu, na udostępnionych nieletnim suszarkach. Ponadto w placówce znajduje się pralnia oraz magiel.

W jadalni oraz kuchni zachowana została czystość oraz zasady higieny. W stołówce wyodrębniona została również scena widowiskowa, wykorzystywana podczas przedstawień, akademii i spotkań kulturalnych wychowanek. Przy wejściu do jadalni znajdował się aktualny jadłospis, przygotowywany przez intendentkę. W dniu wizytacji nie było żadnej wychowanki, która korzystała z diety zdrowotnej bądź wyznaniowej. Na terenie internatu wychowanki mają do swojej dyspozycji dwa zaplecza kuchenne, w których, zgodnie z informacją udzieloną przez zastępcę dyrektora Ośrodka, wychowanki mogą przygotowywać samodzielnie kolacje, przyjęcia urodzinowe. Jednakże w dniu wizytacji w szafkach nie było ani talerzy ani kubków, w lodówkach również nie było żadnych produktów. Zrodziło to wątpliwość wizytujących, czy faktycznie pomieszczenia te są często wykorzystywane przez wychowanki.

MOW nie jest dostosowany do potrzeb osoby niepełnosprawnej.

Placówka wyposażona jest w monitoring obejmujący jedynie teren na zewnątrz budynku. Podgląd z monitoringu dostępny jest w pomieszczeniu dozorczy.

Wychowanki pozytywnie oceniły panujące w Ośrodku warunki bytowe. Niektóre wskazywały, iż brak zasłonek przy dwóch stanowiskach prysznicowych, powoduje, że większość dziewczyn nie chce korzystać z tych prysznic i wydłuża to czas oczekiwania na kąpiel.

5. Traktowanie

Placówka posiada opracowane procedury określające zasady postępowania pracowników Ośrodka w sytuacjach kryzysowych. Niektóre z regulacji zawartych w procedurach nie znajdują odzwierciedlenia w obowiązujących przepisach prawa. W kilku przypadkach dozwolone jest odizolowanie wychowanki w pomieszczeniach zamykanych na klucz, bez stałej obecności wychowawcy, a kontrola nieletniej odbywa się co 30 minut. Również w § 29 pkt 8 Statutu MOW Nr 2 w Warszawie (dalej Statut), zawarto postanowienie, na podstawie którego pracownicy pedagogiczni są uprawnieni do zastosowania wobec wychowanki krótkotrwałej izolacji, w przypadku zachowania stanowiącego zagrożenie życia lub zdrowia dla niej samej lub innych osób. Analogiczny zapis zawarty jest w § 3 ust. 2 oraz § 14 Regulaminu MOW Nr w Warszawie (dalej Regulamin). Podczas dokonywania oglądu pomieszczeń placówki, wizytującym udzielono informacji, iż zdarza się, że do izolatki przeznaczonej dla chorych, czasami kierowane są dziewczęta w celu wyciszenia. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. z 2010 r. Nr 33, poz. 178 z późn. zm, dalej: u.p.n.) wobec nieletnich umieszczonych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych lub młodzieżowych ośrodkach socjoterapii nie może być stosowany środek przymusu bezpośredniego w postaci umieszczenia w izbie izolacyjnej (art. 95a u.p.n.). W opinii KMP personel w sytuacjach tego wymagających, może odizolować wychowankę od reszty grupy, niemniej jednak nie może to przybierać formy umieszczenia w izbie izolacyjnej.

Kolejną wątpliwość Krajowego Mechanizmu Prewencji zwrócił uwagę zapis w procedurze określającej działanie w przypadku powrotu samych wychowanek po ucieczce, zgodnie z którym wychowawca, w towarzystwie drugiej osoby jest uprawniony do przeprowadzenia przeszukania osobistego wychowanek. Także Regulamin zobowiązuje wychowanki do poddawania się rewizjom osobistym (§3). Przepisy u.p.n. oraz rozporządzeń dotyczących młodzieżowych ośrodków wychowawczych nie przewidują regulacji uprawniających wychowawców do dokonywania kontroli/przeszukań osobistych. Co więcej we wskazanej procedurze brak jest gwarancji, że przeszukanie to odbędzie się przez osobę tej samej płci. W

związku z brakiem odpowiednich uregulowań w prawie krajowym, Ośrodek powinien przygotować oddzielną procedurę, dotyczącą jedynie kwestii samych przeszukań. W procedurze tej, należy wskazać, że czynności te wykonywane są przez osobę tej samej płci, co osoba poddawana kontroli osobistej.

W Zaleceniach CM/Rec(2008)11 Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie europejskich reguł dla młodocianych przestępców objętych sankcjami lub środkami alternatywnymi (dalej Zalecenia CM/Rec(2008)11 Komitetu Ministrów), podkreślono, że *konieczne są szczegółowe procedury dotyczące przeszukiwania młodocianych, personelu, odwiedzających oraz lokali. Sytuacje, w których takie przeszukania są niezbędne oraz ich charakter powinny być określone przez prawo krajowe. Z uwagi na wrażliwość materii jaką są przeszukania, Krajowy Mechanizm Prewencji będzie postulował podjęcie prac legislacyjnych w tym zakresie.*

Ponadto, w większości procedur zawarty jest wymóg wyegzekwowania od wychowanek opisu zdarzenia związanego z daną sytuacją kryzysową. W opinii Krajowego Mechanizmu Prewencji takie żądanie jest nieuzasadnione, z postanowień regulaminu nie wynika również jaki jest jego cel.

Zastrzeżenia Mechanizmu budzą również zapisy, zgodnie z którymi wychowawca zobowiązany jest wyegzekwować od wychowanki zadośćuczynienie (np. w przypadku zastosowania agresji fizycznej wobec osoby dorosłej, czy też znieważenia osoby dorosłej). W procedurach nie określono również na czym to zadośćuczynienie polega. KMP podkreśla, że w przypadku zaistnienia zdarzeń wskazanych ww. procedurach, związanych z naruszeniem kodeksu karnego, instytucją odpowiedzialną za zobowiązanie nieletniego do określonego działania, w tym nałożenia obowiązku naprawienia wyrządzonej szkody, jest sąd rodzinny.

Konieczne jest również dokonanie zmiany w procedurze postępowania wobec wychowanki, która stała się ofiarą czynu karalnego. W pkt 2 wskazano, iż w przypadku poważnych obrażeń należy wezwać lekarza. W opinii Mechanizmu, ocenę stanu obrażeń nieletniej powinien każdorazowo dokonać lekarz, który podejmie decyzję co do konieczności ewentualnych dalszych konsultacji medycznych. Nakładanie na pracowników niemedycznych obowiązku oceny

obrażeń jest zbyt daleko idącym obciążeniem. Ponadto istnieje ryzyko dokonania błędnej oceny stanu zdrowia wychowanki, co może wynikać z braku medycznej wiedzy w tym zakresie.

W przypadku postępowania w sytuacji kryzysowej jaką jest próba samobójcza wychowanki, Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca, aby uzupełnić tę procedurę o konieczność konsultacji z psychologiem. Jest to osoba uprawniona do oceny ryzyka dalszego zagrożenia i może zapewnić wychowance odpowiednie wsparcie i pomoc.

Z informacji uzyskanej od dyrektora placówki, wynika, że od czerwca 2010 r. do października 2011 r. jako wydarzenia nadzwyczajne zarejestrowano 21 uciezek dziewcząt. Nie stosowano w tym okresie środków przymusu bezpośredniego.

W rozmowach indywidualnych nieletnie podkreślały, że większość wychowawców jest bardzo sympatyczna oraz przyjaźnie do nich nastawiona. Jednakże pojawiły się również wypowiedzi, że jeden z wychowawców grupy IV podnosi głos w sytuacjach, które tego nie wymagają i zdarza się, że wychowanki są często poddawane krytyce. Dziewczęta wskazywały również, że duży nacisk kładziony jest na edukację i konieczność właściwego wywiązywania się przez dziewczęta z obowiązków szkolnych, natomiast mniej uwagi poświęcanej jest działaniom wychowawczym. Nieletnie oczekiwałyby większej uwagi i zainteresowania, zwłaszcza w sytuacjach trudnych, tymczasem zdarza się, iż spotykają się z brakiem reakcji na dokonywane samookaleczenia (brak szybkiej reakcji, pomocy lekarskiej i oddziaływań profilaktycznych).

W jednej z rozmów z personelem placówki, poinformowano przedstawicieli KMP, iż w przypadku samouszkodzeń podejmowane są następujące działania: zakładany jest opatrunek, prowadzona jest rozmowa terapeutyczna, a jeżeli zdarzanie się powtarza, wychowanka kierowana jest na konsultacje z psychiatrą. Ponadto stosowana jest tzw. „terapia szokowa”, polegająca na tym, że wychowanka informowana jest, że nie ma już środków na opatrunki, dlatego lepiej, żeby kolejny raz nie dokonywała samookaleczenia. W ocenie Mechanizmu stosowanie tego typu praktyki jest niedopuszczalne. Niezwykle istotne jest wypracowanie odpowiednich

oddziaływań i metod, które miałyby służyć zapobieganiu samookaleczeniom. W **Zaleceniach CM/Rec(2008)11 Komitetu Ministrów**, Komitet wskazuje, iż *szczególną uwagę należy poświęcić zagrożeniom zdrowia związanym z pozbawieniem wolności (Reguła 70.1); Szczególne strategie należy opracować i wdrożyć w celu zapobiegania samobójstwom i samookaleczeniu się przez młodocianych, szczególnie w trakcie początkowego okresu zatrzymania, segregacji i innych okresów rozpoznanych jako okresy wysokiego ryzyka (Reguła 70.2).*

6. Dyscyplinowanie

Katalog kar i nagród obowiązujących w Ośrodku został zawarty w Regulaminie. Wskazano w nim m.in. środki dyscyplinarne polegające na ograniczeniu przywilejów, niemniej jednak nie określono czasu trwania tych ograniczeń. Zgodnie z **Regułami Narodów Zjednoczonych Dotyczącymi Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113)**, przepisy wydawane przez właściwą władzę administracyjną z uwzględnieniem podstawowych cech, potrzeb i praw nieletniego, powinny określać:

- (a) zachowania stanowiące przekroczenia dyscyplinarne;
- (b) **rodzaj i czas trwania** wymierzonych kar dyscyplinarnych;
- (c) władzę właściwą do wymierzania kar;
- (d) **władzę właściwą do rozpoznania odwołań** (Zasada 68).

Ponadto, w procedurze postępowania w przypadku ucieczki (niepowrotu, czasowego oddalenia) zawartej w § 6 Regulaminu, wśród działań podejmowanych wobec wychowanki w następstwie ucieczki wskazano, iż wychowawca zawiesza wychowankę w jej prawach, wyznaczając zakres zawieszenia. W takiej sytuacji w ramach środka dyscyplinarnego wychowanka może zostać pozbawiona wszelkich praw, co w ocenie KMP jest niedopuszczalne. Należy wskazać, że prawa nieletnich przysługują im niezależnie od posiadanej przez nich oceny z zachowania, natomiast przywileje są dodatkowymi „bonusami/uprawnieniami”, które mogą zdobyć lub zostać ich pozbawieni w toku procesu wychowania i terapii.

Wątpliwości przedstawicieli KMP budzi również konsekwencja niewłaściwego zachowania wychowanki zawarta w katalogu kar, a mianowicie

„przydzielenie dodatkowych obowiązków” oraz postanowienie nakładające obowiązek zadośćuczynienia dodatkową pracą na rzecz społeczności w przypadku samowolnego opuszczenia ośrodka i braku środków na pokrycie kosztów konwojowania (§ 9 ust. 3 Regulaminu oraz § 9 ust. 2 Statutu). Wskazać należy, że zgodnie z **Regułami Narodów Zjednoczonych Dotyczące Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113)** praca nie może stanowić kary dyscyplinarnej (Reguła 67). Ponadto, w opinii KMP taka kara jest niedopuszczalna, gdyż może prowadzić w praktyce do pejoratywnego postrzegania przez wychowanka pracy, a to zaś - skutecznie zniechęcić do poszukiwania w przyszłości zatrudnienia. Mechanizm wyjaśnia, iż nie ma zastrzeżeń co do wykonywania przez nieletnich dodatkowej pracy na rzecz Ośrodka w sytuacji, gdy wychowanek chce zdobyć dodatkowe punkty lub zniwelować punkty ujemne, jeśli sam zgłasza się do wykonywania takiej pracy. Ponadto, zdaniem Mechanizmu, w sytuacjach takich jak zaśmiecanie, niezmiękanie obuwia, nie pozostawienie po sobie porządku, również dopuszczalne jest zastosowanie środka wychowawczego w postaci pracy porządkowej, gdyż uczy to poszanowania pracy innych osób oraz przestrzegania obowiązku dbania o czystość i porządek.

Nie określono również na czym polega kara w postaci zadośćuczynienia. Również w przypadku kar, istnieje konieczność doprecyzowania tych regulacji o wskazanie okresu na jaki mogą zostać wymierzone. Zastrzeżenie Mechanizmu dotyczy również postanowienia nakładającego na wychowankę obowiązek pokrycia kosztów konwojowania jej do placówki. Żaden z przepisów obowiązującego prawa nie zezwala na nałożenie takiego obowiązku wobec wychowanki.

Analizując treść Regulaminu, wątpliwości KMP wzbudził również zapis, zgodnie z którym wychowanka może być przeniesiona do innego ośrodka w ramach kary. Również dyrektor MOW, w rozmowie wstępnej przyznała, że zmiana placówki jest najdotkliwszą karą jaka może być wymierzona. Zgodnie z **Zaleceniami Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie europejskich reguł dla młodocianych przestępców objętych sankcjami lub**

środkami alternatywnymi tego typu kara nie powinna być stosowana (Zalecenie 97: *Młodociani nie mogą być przenoszani w ramach środka dyscyplinarnego*). Krajowy Mechanizm Prewencji nie kwestionuje samej instytucji przeniesienia wychowanka, lecz umieszczenie tego środka w katalogu środków dyscyplinarnych.

Jako kara nie powinno być również stosowane ograniczenie lub wstrzymanie otrzymywania korespondencji od znajomych. W u.p.n. ściśle określono przypadki, w których dyrektor ośrodka może kontrolować oraz nie doręczyć korespondencji nieletniemu. Są to enumeratywnie wymienione okoliczności, które nie powinny podlegać rozszerzeniu. Unormowanie to uniemożliwia ograniczenie prawa do otrzymania korespondencji w przypadku nieprzestrzegania regulaminu ośrodka. Co więcej, o każdorazowej decyzji o zatrzymaniu korespondencji powinien być powiadomiony sąd rodzinny, a nieletniemu przysługuje prawo do złożenia zażalenia, o czym powinien zostać poinformowany (art. 66 § 3 u.p.n.).

Udzielanie lub ograniczanie urlopów w MOW jest ściśle związane z zachowaniem wychowanki. W przypadku naruszenia Regulaminu, może być zastosowana kara w postaci ograniczenia urlopów. Z zeszytu ustaleń społecznych oraz rozmów indywidualnych z nieletnimi wynika, że jest to jedna z głównych metod oddziaływań stosowana wobec wychowanek. Sytuacja ta dotyczyła również jednej nieletniej, z którą rozmawiali przedstawiciele KMP. W stosunku do tej dziewczyny, wstrzymano możliwość wyjazdu na święta do jedynej bliskiej jej osoby, babci. Wychowanka kilkakrotnie zmieniała ośrodki wychowawcze, z powodu problemów, będących konsekwencją psychicznego i fizycznego znęcania w jednej z placówek. Mimo kierowania jej na odpowiednie konsultacje, dokonywała również licznych samookaleczeń. Obecnie nieletnia ma wciąż trudności w przystosowaniu się do pobytu w placówce, wciąż zmaga się z problemami psychicznymi. W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji należy każdorazowo szczegółowo rozważyć, czy nie istnieje możliwość zastosowania innego typu oddziaływań, środków dyscyplinarnych, niż ograniczenie kontaktu nieletnich z bliskimi im osobami. Zgodnie z art. 66 § 1 u.p.n. organizacja i system wychowawczy w ośrodkach powinny zapewniać możliwość indywidualnego

oddziaływania na nieletnich odpowiednio do ich osobowości i potrzeb wychowawczych.

Z informacji udzielonej przez dyrektor MOW wynika, że istnieje możliwość odwołania się od wymierzonej kary do dyrektora oraz podczas społeczności. Niemniej jednak, w przepisach wewnętrznych placówki nie ma odpowiedniej informacji o trybie i zasadach odwoływania się w takim przypadku. Zgodnie z § 8 pkt 3 Załącznika nr 3 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 marca 2005 r. w sprawie ramowych statutów placówek publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 52, poz. 466), w Statucie Ośrodka powinien być określony tryb odwoływania się wychowanków od kary. W celu zapewnienia przejrzystości i dostępności tych informacji dla wychowanki, odpowiedni zapis powinien być zawarty w Regulaminie, w którym określono nagrody oraz kary, które mogą być zastosowane wobec wychowanek.

W rozmowach indywidualnych z przedstawicielami Krajowego Mechanizmu Prewencji wychowanki przyznały, że w placówce stosowana jest odpowiedzialność zbiorowa, np. wszystkie dziewczęta nie mogą korzystać z telefonu, w przypadku gdy jedna osoba nie wykona swojego dyżuru porządkowego, ograniczane są wyjścia na dwór dla całej grupy, grupa dostaje ocenę naganną za zakłócanie ciszy nocnej przez jedną osobę. Również w zeszytach ze spotkań grup wychowawczych znajdowały się adnotacje świadczące o tym, że nieletnie ponoszą w placówce odpowiedzialność zbiorową. Opisane sytuacje stoją w sprzeczności z **Regułami Narodów Zjednoczonych Dotyczącymi Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113): Sankcje zbiorowe mają być zakazane** (Reguła 67). *Dyscyplinarne karanie nieletniego powinno być dozwolone wyłącznie w ściśle wytyczonych granicach obowiązującego prawa i regulaminów* (Reguła 70).

7. Prawo do informacji

Zgodnie z § 4 Regulaminu nowo przyjęta wychowanka zapoznawana jest z Regulaminem MOW oraz obowiązującymi procedurami. Na okres 2 tygodni wychowance przydzielona jest opiekunka w grupie internatowej. Jej zadania

polegają na obecności przy dyżurach porządkowych nowej wychowanki, pomocy w dotarciu na rozmowy u psychologa, pedagoga, pomocy w lekcjach. Pozytywnie należy ocenić regulację oraz praktykę, zgodnie z którą przez pierwsze 2 tygodnie pobytu w placówce, wychowanka objęta jest tzw. okresem ochronnym i nie ponosi odpowiedzialności i negatywnych ocen za brak wiedzy w zakresie zasad współżycia oraz postępowania.

Analiza indywidualnych akt wychowanek wykazała, iż oświadczenia wychowanki o zapoznaniu się z Regulaminem i zasadami obowiązującymi w placówce podpisywane są nawet z ok. 1 miesięcznym opóźnieniem w stosunku do daty przyjęcia wychowanki. W opinii KMP należy zobowiązać wychowawców do rzetelnego oraz terminowego uzupełniania dokumentacji wychowanek.

Zgodnie z § 6 Statutu, o przyjęciu do Ośrodka wychowanki, w terminie 7 dni informowani są rodzice, bądź macierzysta placówka, Sąd Rejonowy szkoła rejonowa. W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, termin poinformowania rodziców/opiekunów prawnych o miejscu nowego pobytu wychowanki jest zbyt długi i należałoby zmienić w tym zakresie zapis Statutu oraz praktykę, tak aby rodzice nieletniej zostali poinformowani o tym fakcie niezwłocznie. W tym miejscu przywołać należy **Reguły Narodów Zjednoczonych dotyczące Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności, Reguły Hawańskie (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113)**, zgodnie z którymi *Informacje o przyjęciu, miejscu znajdowania się, przeniesieniu i zwolnieniu należy niezwłocznie przekazać rodzicom i opiekunom lub najbliższym krewnym nieletniego (Reguła 22).*

Krajowy Mechanizm Prewencji zwraca także uwagę, iż wśród praw wychowanków zawartych w § 2 Regulaminu nie zostało uwzględnione prawo nieletnich do codziennych zajęć na świeżym powietrzu. Krajowy Mechanizm Prewencji zaznacza, iż zgodnie z **Zasadą 81 Zaleceń Komitetu Ministrów dla państw członkowskich w sprawie europejskich reguł dla młodocianych przestępców objętych sankcjami lub środkami alternatywnymi (CM/Rec(2008)11)** wszyscy nieletni pozbawieni wolności powinni mieć możliwość regularnego ćwiczenia przez co najmniej dwie godziny dziennie, z czego godzinę na powietrzu, jeżeli pozwala na to pogoda. Na powyższe prawo

nioletnich wskazują również przepisy krajowe - § 17 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach (Dz. U. z 2011 r. Nr 109, poz. 631). W tym kontekście, wątpliwości KMP wzbudził również zapis § 4 pkt 8 Regulaminu, zgodnie z którym nową wychowankę obowiązuje przez dwa tygodnie wyłączone pozostawanie na terenie ośrodka. Brak jest doprecyzowania, czy wychowanka może spędzać czas wolny na świeżym powietrzu, na terenie posesji. W rozmowach indywidualnych dziewczęta wskazywały, iż przez pierwsze dwa tygodnie pobytu w MOW nie ma możliwości wyjścia na świeże powietrze.

8. Prawo do kontaktu ze światem zewnętrznym

W korytarzu na parterze wyodrębniono miejsce, w którym odbywają się odwiedziny. Jest to kącik wyposażony w kanapę, stoliki oraz krzesła. Miejsce to znajduje się przy przejściu i nie zapewnia warunków umożliwiających przeprowadzenie swobodnej rozmowy, bez obawy dostępu osób trzecich. W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, należałoby zamontować drzwi bądź przesłonę, co gwarantowałoby odbywanie się odwiedzin w atmosferze zaufania i sprzyjało rozmowie. Zgodnie z **Regułami Narodów Zjednoczonych dotyczącymi Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113)**, odwiedziny powinny odbywać się *w warunkach zapewniających poczucie prywatności i zbliżenia oraz możliwości swobodnej wymiany myśli* (Reguła 60).

Zgodnie z § 8 Regulaminu, w którym określono zasady odwiedzin, wizyty najbliższej rodziny mogą odbywać w każdym dniu, w czasie wolnym od zajęć lekcyjnych i terapeutycznych, do godziny 19.00. Niemniej jednak w przypadku rodziców nie stosuje się ograniczeń pory i czasu odwiedzin w Ośrodku, pod warunkiem, że nie kolidują one z wykonywaniem przez wychowankę jej podstawowych obowiązków (§ 31 pkt 4 Statutu). Mechanizm pozytywnie ocenia tę praktykę. Odwiedziny dalszej rodziny oraz znajomych mogą odbywać się w soboty

i niedziele w godz. 15.00-18.00. Przyjmowanie przez wychowankę gości nie należących do najbliższej rodziny uzależnione jest od jej tygodniowej oceny z zachowania, a wychowanka uzyskująca ocenę z zachowania nieodpowiednią lub naganną nie może przyjmować odwiedzin znajomych. Postanowienia ograniczające kontakt nieletnich z osobami spoza placówki, ze względu na ocenę z zachowania stanowią nadmierną restrykcję. Zgodnie z art. 66 § 4 u.p.n. dyrektor placówki może ograniczyć lub zakazać kontaktów nieletniego z osobami spoza placówki wyłącznie w przypadku, gdyby kontakt ten:

- stwarzał zagrożenie dla porządku prawnego;
- stwarzał zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu, placówki lub schroniska;
- niekorzystnie wpływał na przebieg toczącego się postępowania;
- niekorzystnie wpływał na proces resocjalizacji nieletniego.

W związku z tym, unormowanie to uniemożliwia ograniczenie tego prawa w zależności od posiadanej przez nieletniego oceny z zachowania. O wszelkich ograniczeniach lub zakazie kontaktów nieletniego z osobami spoza placówki, dyrektor zakładu niezwłocznie zawiadamia nieletniego oraz sąd rodzinny wykonujący orzeczenie o powodach decyzji. Sąd może uchylić decyzję dyrektora (art. 66 § 5 u.p.n.).

Zmiany wymaga również zapis Statutu, zgodnie z którym pracownicy pedagogiczni mają prawo do stosowania w uzasadnionych wypadkach kontroli rozmów telefonicznych, kontroli korespondencji oraz kontroli odwiedzin. W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji, jest to uprawnienie nie wynikające z obowiązujących przepisów. Regulacje u.p.n. nie upoważniają pracowników placówek do przeprowadzania kontroli rozmów telefonicznych oraz kontroli odwiedzin. Z kolei w zakresie korespondencji w u.p.n. zostały enumeratywnie wskazane przypadki, w których może odbywać się kontrola korespondencji przez dyrektora lub pracownika pedagogicznego. W tym zakresie, należy uzupełnić zapis Statutu określający zasady kontrolowania korespondencji.

Pozytywnie należy ocenić postanowienie Regulaminu oraz praktykę stosowaną wobec każdej nowoprzyjętej wychowanki, polegającą na przyznaniu wychowance prawa do 3 telefonów do rodziny na koszt Ośrodka. Podczas

dalszego pobytu wychowanki mogą korzystać z telefonów, tylko w ściśle określonych przypadkach (§ 10 pkt 2 Regulaminu). W kolejnym punkcie wskazano, iż wychowanka może korzystać z telefonu w razie konieczności załatwiania pilnych spraw po wcześniejszym uzgodnieniu z wychowawcą. Korzystanie z telefonu przez wychowanki jest odpłatne według obowiązujących taryf. Zgodnie z informacją udzieloną przez Dyrektora Ośrodka, wychowanki mogą korzystać również w wyznaczonych godzinach z własnych telefonów komórkowych. Rodzice dzwonią do dziewcząt po godz. 19.00. Ponadto, zgodnie z informacją udzieloną przez dyrektora MOW, nieletnie zawsze mogą skontaktować się ze swoimi rodzicami, w pilnych oraz istotnych sprawach nieodpłatnie, czas rozmowy wynosi ok. 3 minuty.

W ocenie Mechanizmu właściwie zapewniono nieletnim możliwość kontaktowania się telefonicznego z rodziną i osobami bliskimi, niemniej jednak doprecyzowania wymagają postanowienia Regulaminu. Nie wynika z nich, czy wychowanka w przypadku pilnej konieczności i braku środków pieniężnych ma możliwość nieodpłatnego kontaktu telefonicznego z bliskimi.

W Regulaminie określono również zasady udzielania urlopów. Pierwszy urlop może nastąpić po 2 miesięcznym pobycie wychowanki w Ośrodku. Przyznaje się urlopy nagrodowe, świąteczne, wakacyjne oraz feryjne, okolicznościowe, a także usamodzielniające.

9. Prawo do ochrony zdrowia

W placówce nie ma zatrudnionego personelu medycznego. Z informacji udzielonych przez dyrektora MOW wynika, że w razie potrzeby Ośrodek organizuje nieletnim konsultacje lekarskie ogólne oraz specjalistyczne w Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Rembertowie. Konsultacje psychiatryczne umawia psycholog w poradniach zdrowia psychicznego oraz psychologicznych. Zgodnie z Zasadami sprawowania opieki medycznej przyjętymi w Ośrodku, wizyty u pediatry/internisty oraz stomatologa organizuje wychowawca grupy, jest on również osobą odpowiedzialną za dawkowanie leków. Po zgłoszeniu przez wychowankę dolegliwości zdrowotnych, wychowawca podejmuje decyzję o konieczności

konsultacji medycznej. W przypadku nagłych zachorowań wzywane jest pogotowie ratunkowe. Za realizację skierowań do lekarzy specjalistów, w tym ginekologa odpowiedzialny jest pracownik socjalny. Wychowanki nie są poddawane badaniom profilaktycznym, np. stomatologicznym czy ginekologicznym.

W placówce wyodrębniono izolatkę, przeznaczoną dla chorych dziewcząt. Pomieszczenie jest odpowiednio wyposażone.

W rozmowach indywidualnych wychowanki wskazywały, że trudno jest dostać się do lekarza, podnosiły brak wizyt u specjalistów, w tym u ginekologa oraz stomatologa.

Analiza indywidualnych losowo wybranych akt wychowanek potwierdziła, iż w placówce prawo wychowanek do dostępu do opieki medycznej nie jest realizowane prawidłowo. W aktach brakowało informacji o stanie zdrowia wychowanek przy przyjęciu do placówki. W jednym przypadku, pierwsza adnotacja świadcząca o konsultacji zdrowotnej (wyjście do dentysty), pojawiła się dopiero 6 miesięcy od momentu przyjęcia wychowanki do MOW. W innym przypadku pierwszą informację o konsultacji specjalistycznej odnotowano również w okresie ok. 6 miesięcy od przyjęcia wychowanki (wizyta u psychiatry), pomimo iż wychowanka dokonywała licznych samookaleczeń.

Placówka nie prowadzi odrębnego rejestru, w którym odnotowywane byłyby odbyte, a także planowane wizyty medyczne poszczególnych wychowanek.

Z kolei w Zasadach sprawowania opieki medycznej zawarto następującą uwagę: *w Ośrodku organizowana jest doraźna pomoc medyczna, ze względu na brak pielęgniarki nie jesteśmy w stanie wyleczyć zadawnionych chorób wychowanek.*

W ocenie Krajowego Mechanizmu Prewencji organizacja opieki medycznej w placówce wzbudza poważane zastrzeżenia wizytujących, na co składa się wynik rozmów przeprowadzonych z wychowankami, analiza dokumentacji dostępnej w placówce, a także zapis zawarty w Zasadach sprawowania opieki medycznej. Wychowanki powinny mieć zapewniony odpowiedni dostęp nie tylko do lekarzy pediatrów/internistów, lecz również lekarzy innych specjalności, dziewczęta powinny być również objęte badaniami profilaktycznymi. Mając na uwadze, iż do tego typu placówek przyjmowani są zazwyczaj nieletni ze środowisk, w których dochodzi do

zaniedbań nie tylko w zakresie wychowawczym, lecz również w zakresie zapewnienia właściwej opieki medycznej, oraz okres w jakim mogą przebywać dziewczęta w placówce, tj. do ukończenia 18 roku życia, niewłaściwym jest aby nie zostały podejmowane próby leczenia, nawet poprzednio nabytych przez wychowanki chorób. Należy podjąć niezwłoczne działania, które usprawnią organizację i dostęp wychowanek do opieki medycznej, a także zasadnym byłoby założenie odrębnego rejestru dotyczącego konsultacji medycznych. Zgodnie z **Regułami Narodów Zjednoczonych dotyczącymi Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Reguła Zgromadzenia Ogólnego 45/113)** *każdy nieletni powinien być objęty należytą opieką lekarską, zapobiegawczą oraz leczniczą, w tym dentystyczną, okulistyczną i w zakresie zdrowia psychicznego, a także ma otrzymywać przepisane mu leki i specjalną dietę (Reguła 49).* Podobnie w **Zaleceniach CM/Rec(2008)11 Komitetu Ministrów, Młodociani powinni otrzymywać profilaktyczną opiekę medyczną i edukację w zakresie zdrowia. (Reguła 71).** *Opieka zdrowotna w instytucjach dla nieletnich nie powinna ograniczać się do leczenia chorych pacjentów, ale powinna być rozszerzona na medycynę społeczną i profilaktykę oraz nadzorowanie żywienia. (Reguła 75).*

Ponadto, bardzo istotne jest, aby dziewczęta zostały przebadane, chociażby profilaktycznie w krótkim okresie po przyjęciu. Konieczne jest również, aby odpowiednia adnotacja o stanie zdrowia nieletniej, ewentualnie posiadanych obrażeniach, przy rozpoczęciu pobytu w placówce była odnotowywana w dokumentacji. W tym miejscu przywołać należy **Zalecenia CM/Rec(2008)11 Komitetu Ministrów.** W dokumencie tym podkreśla się, że *jak najszybciej po przyjęciu do placówki młodociany ma zostać poddany badaniom lekarskim, założony ma zostać rejestr medyczny oraz należy rozpocząć leczenie wszelkich chorób czy obrażeń. (Reguła 62.5); z kolei Zdrowie młodocianych pozbawionych wolności powinno być chronione zgodnie z uznanymi standardami lekarskimi mającymi zastosowanie do młodocianych w szerszej społeczności (Reguła 69.2).* Podobnie wskazano również w **Regułach Narodów Zjednoczonych dotyczących Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Reguła Zgromadzenia Ogólnego 45/113):** *każdy nieletni ma prawo do tego, aby być zbadany przez lekarza niezwłocznie po przyjęciu do zakładu w celu odnotowania ewentualnych śladów złego traktowania*

oraz stwierdzenia, czy znajduje się on w fizycznym lub psychicznym stanie wymagającym interwencji lekarskiej (Reguła 50).

Ponadto, w opinii Krajowego Mechanizmu Prewencji w placówce bardzo wskazana byłaby obecność pielęgniarki. Kierownictwo jednostki powinno podjąć odpowiednie działania w tym zakresie. Mając na uwadze specyfikę placówki, w tym przypadki dokonywania samouszkodzeń przez nieletnie, zasadnym byłoby zatrudnienie pielęgniarki.

10. Oddziaływania wychowawczo-terapeutyczne

W Ośrodku realizowane są zajęcia profilaktyczno-wychowawcze, terapeutyczne, psychoedukacyjne i resocjalizacyjne. Wśród planowych oddziaływań korekcyjno-wychowawczych prowadzone są m.in.: Trening Doskonalenia Funkcji Poznawczych, Biblioterapia, Program edukacyjny „Korzenie i skrzydła”, Naukowe Koło Geograficzne, Program „Absolwent”. Pod koniec tygodnia odbywają się spotkania społeczności MOW, podczas których omawiane są bieżące sprawy, podsumowania indywidualnych osiągnięć wychowanków, przyjmowane i wyjaśniane są również skargi i wnioski nieletnich.

Psycholog, w ramach prowadzonych oddziaływań, przeprowadza codziennie rozmowy indywidualne z wychowankami, rozmowy terapeutyczne, w razie konieczności kieruje na konsultacje psychiatryczne. W placówce organizowane są 2 razy w roku prelekcje z ginekologiem oraz spotkania z seksuologiem, przedstawicielem organizacji La Strada. W ramach działań profilaktycznych prowadzone są również spotkania poświęcone edukacji seksualnej, świadomemu i odpowiedzialnemu macierzyństwu, FAS, profilaktyki uzależnień, zapobieganiu samobójstwom. Dziewczęta oglądają również filmy poruszające problemy w różnych aspektach.

Ponadto, organizowane są zajęcia poza terenem Ośrodka m.in. wyjazdy na basen, do kina, turnieje sportowe, obozy, rajdy, wycieczki rowerowe.

Placówka nie dysponuje świetlicą. Dodatkowe zajęcia odbywają się w salach lekcyjnych. W Ośrodku udostępniono wychowankom siłownię, wyposażoną

w odpowiedni sprzęt, z której wychowanki mogą korzystać pod opieką wychowawcy.

Wokół placówki znajduje się teren zielony, nie stanowi on jednak bazy sportowej, która mogłaby być wykorzystywana w okresie wiosenno-letnim przez wychowanki. W ocenie KMP należałoby podjąć odpowiednie działania, służące przystosowaniu tego terenu do potrzeb wychowanek (np. wyodrębnienie boiska). W standardach międzynarodowych dotyczących ochrony nieletnich pozbawionych wolności jednoznacznie wskazuje się, iż *każdy nieletni powinien mieć prawo do odpowiedniej ilości czasu na codzienne, swobodne ćwiczenia na wolnym powietrzu, jeśli pozwala pogoda, w porze zwykle przeznaczony na gry sportowe i wychowanie fizyczne. Na zajęcia powinno się przeznaczyć odpowiednią przestrzeń, boiska i wyposażenia [Reguła 47, **Reguły Narodów Zjednoczonych dotyczące Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113)**].*

Na zewnątrz budynku, pomiędzy internatem a szkołą, znajduje się patio, wyposażone w ławki.

11. Prawo do edukacji

W MOW funkcjonuje Gimnazjum Specjalne Nr 129. Jedną z dziewcząt, tzw. rezydentką, kształci się w Zespole Szkół Zawodowych na zewnątrz Ośrodka. Placówka zapewnia dziewczętom pomoce szkolne i książki. Pozytywnie należy ocenić fakt, iż umożliwiono pełnoletniej wychowance dalszy pobyt w MOW, z uwagi na chęć kontynuowania przez nią nauki. Zgodnie z **Regułami Narodów Zjednoczonych dotyczącymi Ochrony Nieletnich Pozbawionych Wolności (Rezolucja Zgromadzenia Ogólnego 45/113)**, *nieletniemu w wieku wykraczającym poza granice obowiązku szkolnego należy, jeżeli sobie tego życzy, pozwalać na kontynuowanie nauki, a innych w tym wieku – zachęcać aby to czynili(...), (Reguła 39).*

W szkole wyodrębniono 4 klasy szkolne, pracownię angielskiego oraz salę komputerową. Na terenie szkoły znajduje się również sala gimnastyczna. Wychowanki mogą korzystać z biblioteki, wyposażonej nie tylko w lektury

szkolne, lecz również dostosowane do wieku nieletnich powieści oraz prasę. Na ½ etatu zatrudniona jest bibliotekarka.

W placówce prowadzone są zajęcia zarówno z religii, jak i etyki. Wszystkie wychowanki uczęszczają na lekcje z tych przedmiotów, uprzednio wyrażając taką chęć.

W godzinach popołudniowych nieletnie mają zaplanowany czas na odrabianie lekcji, przy których pomagają im wychowawcy. Nieletnie pozytywnie odniosły się do pracy nauczycieli, wskazując że są to osoby chętne do pomocy.

12. Prawo do praktyk religijnych

Z informacji uzyskanej od dyrektora MOW wynika, że dziewczęta uczęszczają na msze św. w kościele w Ząbkach i jest to dobrowolne. Jednakże w rozmowach w wizytującymi nieletnie podnosiły, iż nie zawsze mają możliwość uczestniczenia w praktykach religijnych w kościele.

Krajowy Mechanizm Prewencji zaleca, aby były organizowane wyjścia na msze św. dla tych nieletnich, które przejawiają taką wolę.

13. Zalecenia

Na podstawie art. 19 Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania, Krajowy Mechanizm Prewencji przedstawia następujące zalecenia:

A) Adresowane do Dyrektora Ośrodka Wychowawczego Nr 2 w Warszawie:

1. zapewnienie odpowiedniej organizacji oraz dostępu wychowanek do opieki medycznej, w tym wstępnych badań lekarskich;
2. zagwarantowanie wychowankom profilaktycznej opieki medycznej;
3. podjęcie działań zmierzających do zatrudnienia pielęgniarki;

4. wyeliminowanie stosowania kar poprzez pracę, stosowania kary w postaci przeniesienia do innej placówki, kary zawieszenia wychowanki w prawach oraz skorygowanie zapisów Regulaminu w tym zakresie;
5. określenie czasu trwania wymierzanych kar dyscyplinarnych oraz stosowanie ich przy uwzględnieniu zasady indywidualizacji;
6. zaprzestanie stosowania odpowiedzialności zbiorowej;
7. zapewnienie wychowankom możliwości uczestniczenia w praktykach religijnych;
8. zweryfikowanie, a w przypadku potwierdzenia wyeliminowanie przypadków niewłaściwego traktowania wychowanek przez wychowawcę grupy IV;
9. opracowanie procedury wychowanek oraz zapewnienie właściwych mechanizmów oddziaływań i indywidualizowanej pomocy w przypadku występowania samookaleczeń wychowanek;
10. opracowanie procedury przeszukań wychowanek;
11. wyeliminowanie praktyki pokrywania przez wychowanki kosztów konwojowania jej do Ośrodka, po ucieczce i zamianę przepisów wewnętrznych w tym zakresie;
12. zapewnienie wszystkim nieletnim, również w pierwszym etapie pobytu w MOW możliwości pobytu na świeżym powietrzu, przez co najmniej 2 godziny dziennie, jeżeli pozwala na to pogoda;
13. dostosowanie Regulaminu, Statutu oraz procedur obowiązujących w Ośrodku do przepisów powszechnie obowiązującego prawa w zakresie wskazanym w pkt 5,6, 7 oraz 8 Raportu;
14. zapewnienie, aby wychowanka odizolowana od reszty grupy z ważnych przyczyn, przebywała w obecności osoby dorosłej;
15. zapewnienie dodatkowej obsady personelu pedagogicznego w godzinach nocnych, tak aby zagwarantować bezpieczeństwo i opiekę wychowankom;
16. zapewnienie postępowania z korespondencją wychowanek zgodnie z u.p.n.;

17. wyeliminowanie przypadków stosowania kontroli rozmów telefonicznych oraz odwiedzin wychowanek i skorygowanie przepisów wewnętrznych w tym zakresie;
18. przystosowanie kąjaka odwiedzin. w taki sposób aby miejsce to umożliwiałoby przeprowadzenie swobodnej rozmowy;
19. zagwarantowanie niezwłocznego poinformowania rodziców wychowanek o przyjęciu ich do placówki;
20. wyposażenie stanowisk przysnicowych w zasłanki gwarantujące kąpiącym się poczucie intymności;
21. dostosowanie MOW do potrzeb osoby niepełnosprawnej;
22. zorganizowanie szkoleń dla pracowników Ośrodka z zakresu ochrony praw dziecka w prawie międzynarodowym i krajowym;
23. zobowiązanie personelu placówki do rzetelnego oraz terminowego wypełniania dokumentacji.

B) Adresowane do organu prowadzącego:

1. zapewnienie środków niezbędnych na przystosowanie placówki do potrzeb osoby z niepełnosprawnością;
2. wyasygnowanie środków finansowych na zapewnienie etatu dla pielęgniarki;
3. wyasygnowanie środków na zapewnienie dodatkowej obsady personelu pedagogicznego w godzinach nocnych, tak aby zapewnić bezpieczeństwo i opiekę wychowankom.